

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XIX. évfolyam, 100. szám

2016/6.

Szolgálat

Van egy unitárius mondás, mely szerint dicsérjük magunkat, mert más ügysem dicsér meg bennünket. Most abban a kivételes helyzetben lehetünk, hogy ennek a mondásnak a valóságtartalmát kétségbe vonjuk, hiszen úgy tűnik, hogy a tanyagondnoki és falugondnoki szolgálat és rendszer, amely már több évtizede végzi a munkáját, olyan társadalmi ismertségben részesül, és olyan módomban bizonyította a létjogosultságát és működésének szükségességét, amelyre bizton alapozhatunk és tervezhetünk jövőt.

Ez azoknak köszönhető, akik ezt a munkát hittel, szívvel, lélekkel, kitartással végezték az elmúlt időszakban. Engedjék meg, hadd emlékezzek meg valakikről, akik most valószínűleg boldogan tekintenek le odafönről erre a konferenciára. Kemény Berci bácsi és Szanyi Éva több mint 26 évvel ezelőtt felismerték azokat a tendenciákat, amelyekre a tanyagondnokság és a falugondnokság választ adott. Hadd emlékezzek meg róluk, mert úgy gondolom, fontos, hogy tudjuk, honnan indultunk, és kik voltak ők.

Kemény Berci bácsi óriási elkötelezettséggel szívének, lelkének és szellemiségének minden erejével a magyar vidék ütőerején tartotta a kezét. Tudta, hogy a magyar faluban mekkora érték rejlik, mekkora ereje van a magyar vidéknek és a magyar falunak, amely bármikor a történelem során – mikor nehéz helyzetbe került a nemzet, az ország – olyan erőforrásokat mozgósított meg, amellyel menteni lehetett mindazt, ami nekünk, magyaroknak menthető volt, és fontos volt, hogy mentjük. És azt is tudta, hogy ameddig a magyar falu él és létezik, ez az erőforrás megmarad. Tudta, hogy oda kell figyelni a magyar falura, a legelesettebb és legkiszolgáltatottabb társadalmi rétegeire; azokra, akik külső segítség nélkül már nem tudják a napi problémáikat megoldani.

(Folytatás a 2. oldalon)

Rangos elismerést kaptunk

Egyesületünk 2016. szeptember 30-a, az Önkormányzatok napja alkalmából az önkormányzati feladatok eredményes segítségével Helyi önkormányzatokért-díjat kapott.

Ember nélkül nincs szolgálat

(Folytatás az 1. oldalról)

Ebben volt partnere Szanyi Éva, aki a minisztériumban óriási segítséggel támogatta a mozgalmat, amelyet Berci bácsi megálmodott. Mórahalmon mindkettőjüknek emléktáblája van. Mindig emlékezünk rájuk, hogy ők voltak azok, akik ennek a rendszernek az alapértékeit elhelyezték. Berci bácsi a falugondnokságot álmodta meg, azt az egyszemélyes intézményrendszert, amely fel tudja vállalni emberileg, szerve-

zetileg, fizikailag és mentálisan is azt a problémátömeget, amellyel szembenéz egy elmagányosodó ember, aki a falun nehéz helyzetbe kerül. Mikor mi ezt meghallottuk, tanyás térségek, akkor majdnem szentségtörést követtünk el, és bejelentkeztünk a tanyagondnokság modelljével a falugondnokság rendszerébe, amit Berci bácsi először támadásként élt meg, gondolván, a tanyás vidéket önös érdekeink mentén szeretnénk felhasználni. De az ő nyitottságára és szellemi nagyságára utalt, hogy miután a terepen bemutattuk neki, mit is jelent a tanya, és hogyan lehet bizonyítottan a falugondnokság értékrendszerét megőrizve a tanyagondnokságba átültetni, és még egy nagyon lényeges szegmensére az ország szociális problémájára választ adni, akkor egy pillanat alatt elfogadott bennünket és befogadott minket.

Ez kétlépcsős folyamat volt, amiért a mai napig hálásak vagyunk. Meggyőződésem, hogy Berci bácsi szelleme vigyázza mindannyiunk lépéseit, és azt is, hogy sose hagyjuk el az örök érvényű rendszert, amelyet megálmodott, amelyet a tanya- és falugondnokoknak kell aprópénzre váltaniuk a szolgálat keretei közepette. Lezsák elnök úr azt mondta, hogy ember nélkül nincs szolgálat, intézmény nélkül nincs tartósság. És valóban: erről szól a mai kihívás, hogyan tudjuk az embert a szolgálatban megtartani úgy, hogy erejét ne őrölje fel a hatalmas feladat sem fizikai, sem lelki elkötelezettsége vonatkozásában. Képes legyen megőrizni a szülőföldhöz, a faluhoz, a tanyához való szeretetét, ragaszkodását, és erőforrásait, lelkesedését mások szolgálatába is tudja állítani.

Ezért, amikor a falugondnoki szolgálatok évtizedes múltját emlegetjük, nagyon lényeges, hogyan tekintünk a jövőbe, és miként érhetjük el, hogy az ember tovább folytathassa a szolgálatát, illetve az intézmény fenntartható maradjon. Hiszen a komplex probléma – amit Berci bácsi felfedezett – tovább bonyolódott és további elemekkel bővült, ezáltal az egykori tanyagondnokok és falugondnokok, akik elkezdték ennek a rendszernek a személyes szolgálatát, ma már sokkal több feladattal néznek szembe, mint annak idején. De mi lesz, ha a mai szolgálattelvők egyszer nyugdíjba vonulnak? Mi lesz, hogyha a mai szereplők egyszer csak elfáradnak? Hogyan fogunk tudni újabb szereplőket a csatasorba állítani? Hogyan tudjuk a fiataloknak bizonyítani, hogy a szülőföldhöz, a faluhoz, a tanyához, a helyi társadalomhoz,

mindahhoz az erőforrás rendszerhez, amit nekünk ez a táj nyújt, ragaszkodni érdemes?

Úgy érzem, ennek érdekében át kell venni a stafétabotot azoktól, akik esetleg már elejtik. Bozóki Imre így járt, ő a mi első tanyagondnoki szolgálattelvőnk, és éppen a napokban, hetekben fejezte be szolgálatát, bizony eltelt az idő. Tehát meg kell találnunk az utódokat. Én arra szeretném önöket kérni azon népesség nevében, akit képviselnek polgármesterként, hogy keressük a fiatalokat, mert ember nélkül nincs szolgálat. És azokat, akiket be lehet oltani, egy új generációt, aki ezt a felelősségteljes munkát végig tudja vinni.

Bővülnek a feladatok: a kezdetekben főleg az idősellátás legfontosabb eszközszerére és feladatrendszerére fókuszált a tanyagondnokság, a falugondnokság. Ma már a család teljes egészét kell gondozniuk. Gondoljunk csak arra, hogy a tanyai gyermeknevelésnek, a tanyai gyermekékeztetésnek, a tanyai gyermekvállalásnak milyen terhei vannak.

Összefoglalóan: ennek a szolgálatnak óriási múltja, hagyománya, értékrendszere, elvi alapvetései vannak, de mindannyiunk érdeke, hogy jövője is legyen. És kell, hogy legyen – ezért megpihenni sajnos nem lehet. Nem lehet azt mondani, hogy megvan a fix alapzat és erre való hagyatkozással, a hagyományos aktivitással meg tudunk felelni. Újabb és újabb feladatok jönnek, újabb és újabb problémák várnak megoldásra, újabb és újabb szereplőket kell megtalálnunk a helyi közösségben, akik majd ezt a feladatot tovább viszik, mert ennek a rendszernek a fenntarthatóságát és jövőképét is garantálni kell.

A polgármester sokszor érzi magát magányosnak. Azt gondolom, nemcsak az én életézésem ez. Minél kisebb egy település, annál inkább érzi magányosnak magát a polgármester. És ez nem a vezető magánya, hanem a településért, az ott élő népességért napi 24 órában állandó feszültségben élő vezetőnek a magánya. Aki minden erejét megpróbálja összpontosítani azért, hogy a lehető legtöbbet megtegye azokért az emberekért és családokért, illetve azért a közösségért, amelynek a sorsa rá van bízva. Én mindig – mikor ebbe a magányos életézésbe belefeledkezem – felsorolom magamban azokat, akik ezt a magányomat tudják oldani, mert hasonlóan a polgármesterséghez, ők is legalább olyan elkötelezettséggel, legalább annyi hittel és erővel szolgálják a közösséget és a mindannyiunk számára fontos szülőföldünket, mint ahogyan azt Mórahalom polgármestere is igyekszik megtenni nap mint nap. Tehát a polgármesteri szolgálatban egy, kettő, három vagy négy tanya- és falugondnok biztosan partnerünk, segítők, s ők képesek oldani a polgármester magányát. Köszönjük ezt meg mindannyiójuknak, és további sok erőt kívánok a feladataik felvállalásához.

Nógrádi Zoltán polgármester
Mórahalom

(A fenti szöveg a Lakiteleki Népfőiskolán megrendezett Falugondnokok Országos Konferenciáján elhangzott előadás szerkesztett változata.)

Tanyafejlesztési nyertések

A tanya a magyar nemzeti örökség része, fennmaradása és fejlesztése nemzeti érdek. A tanyai életforma olyan sajátosság, amely nem csupán a magyar, hanem az európai örökség része. Felmérések szerint 2011-ben 293 ezer a tanyán élők száma, ez az alföldi térségben a lakosság 5-7 százalékát jelenti.

A tanyák és tanyás térségek védelmére, illetve fejlesztésére a Földművelésügyi Minisztérium 2011-ben kidolgozta a teljes egészében nemzeti forrásból finanszírozott Tanyafejlesztési Programot, amelyre 2016-ban hatodik alkalommal nyílt lehetőség pályázatot benyújtani. Az idén is az egész Al-

földről, 724 településéről lehetett pályázni. A program három célterület szerint – települési, térségi fejlesztések; tanyagazdaságok fejlesztése és tanyagazdaságok indító támogatása; illetve a tanyák lakóépületének felújítására, valamint lakó- és vagyonbiztonságot szolgáló egyéni fejlesztések – nyújtott vissza nem térítendő támogatást. A pályázat legfontosabb eredményei az őshonos állat- és növényfajták újbóli termelésbe vonása; a tanyagondnoki szolgálatok megerősítése, amely a tanyai lakosok életkörülményeinek javítását célozza és a tanyák villamosítása. 201 tanyafejlesztési projekt nyert el támogatást közel 930 millió forint értékben.

1.	Ásotthalom Nagyközségi Önkormányzat	Ásotthalom	2 000 000
2.	Csácsé Rom Cigány Kulturális Egyesület	Baja	1 710 000
3.	Bácskaiak Egymásért Közhasznú Egyesület	Baja	2 000 000
4.	Balástya Községi Önkormányzat	Balástya	1 997 999
5.	Bordány Nagyközség Önkormányzata	Bordány	1 442 669
6.	Borota Községi Önkormányzat	Borota	7 896 766
7.	Cibakházi Ifjúsági Egyesület	Cibakháza	800 000
8.	Cibakháza Római Katolikus Plébánia	Cibakháza	406 800
9.	Cserkeszlő Községi Önkormányzat	Cserkeszlő	1 911 400
10.	Csikéria Községi Önkormányzat	Csikéria	899 834
11.	Csolyospálos Község Önkormányzata	Csolyospálos	2 000 000
12.	Debrecen-Nagycsere-Halápi Református Missziói Egyházközség	Debrecen	839 247
13.	Forráskút Község Önkormányzat	Forráskút	1 792 593
14.	Fehér Bot Alapítvány	Hajdúdorog	1 374 630
15.	Jászberény Városi Önkormányzat	Jászberény	9 999 148
16.	Kardoskút Község Önkormányzata	Kardoskút	1 634 525
17.	Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete	Kecskemét	4 000 000
18.	Kiskunfélegyháza Város Önkormányzata	Kiskunfélegyháza	2 000 000
19.	Legendák Földje Közhasznú Alapítvány	Kondoros	2 000 000
20.	Mezőberény Város Önkormányzata	Mezőberény	812 385
21.	Mezőgyáni Református Egyházközség	Mezőgyán	1 863 685
22.	Homokháti Kistérség Többcélú Társulása	Mórahalom	1 873 897
23.	Mórahalom Városi Önkormányzat	Mórahalom	1 400 070
24.	Esély Móraalmi Szociális Alapítvány	Mórahalom	1 750 000
25.	Nyíradony Város Önkormányzata	Nyíradony	1 956 959
26.	EMEL-Egyesület, Együtt a Minőségi Életért	Nyíregyháza	2 000 000
27.	Öttömös Községi Önkormányzat	Öttömös	1 541 678
28.	Pusztamérges községi Önkormányzat	Pusztamérges	1 586 830
29.	Ruzsa Község Önkormányzata	Ruzsa	2 000 000
30.	Emberöltő Alapítvány	Szarvas	2 000 000
31.	Aquarius67 Alapítvány	Szarvas	2 000 000
32.	Szentkirály Község Önkormányzata	Szentkirály	9 818 439
33.	Jász-Nagykun-Szolnok Megye Esély Szociális Közalapítványa	Szolnok	1 800 000
34.	Tompa Város Önkormányzata	Tompa	1 782 851
35.	Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület	Túrkeve	6 000 000
36.	Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület	Túrkeve	4 000 000
37.	Üllés Nagyközségi Önkormányzat	Üllés	2 000 000
38.	Vásárosnamény Város Önkormányzata	Vásárosnamény	1 795 527

Falugondnokok Országos Konferenciája Lakiteleken

Felelősséggel végzett misszió

A falu- és tanyagondnoki szolgálatok helyzetéről volt szó a Falugondnokok Országos Konferenciájának két napos rendezvényén, 2016. október 14-15-én. A Lakiteleki Népfőiskolán lezajló eseményen a szakmai tanácskozáson, eszmecseréken túl baráti kapcsolatok szövése, s a már meglévők erősítése is a célok között volt.

Hazánkban jelenleg mintegy 1300 településen 1500 tanya- és falugondnok dolgozik. Ez a létszám viszont közel sem fedi le az igényeket, sokkal több szolgálatra lenne szükség. A 2,5 milliárd forintos éves állami normatíva azonban nem fedezi a szolgálatok teljes fenntartását, így nagyon sok helységben nem tudják elindítani a falugondnokságot, sokszor épp ott, ahol a legnagyobb szükség lenne rá. Ezekben a településeken az alacsony helyi adóbevétel miatt képtelenek kipótolni a normatív támogatást – nyilatkozta lapunknak a találkozó háziasszonya, Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza közti Egyesületének ügyvezetője. Elmondta: csaknem 20 éve támogatják a falugondnokságot működtető önkormányzatok szakmai munkáját, segítik a falvak és tanyás térségek hátrányos helyzetének javítását.

A programot megtisztelte jelenlétével Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, a Földművelésügyi Minisztériumból dr. Szabó Mátyás főosztályvezető, a Miniszterelnökség Agrár-vidékfejlesztésért Felelős Államtitkárságától dr. Viski József helyettes államtitkár, valamint Rideg László, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke. A falu- és tanyagondnokok mellett meghívást kaptak és szép számmal megjelentek a települési polgármesterek, vidékfejlesztők és tanyakutatók is.

A rendezvényt Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke nyitotta meg, aki elmondta: a falu- és tanyagondnokoknak rendkívül nagy a felelősségük és szerepük a vidék megtartásában. Hiszen minden településnek funkciója van ebben a világban, ahogyan minden embernek is szerepe van a közösségek életében. Ehhez a munkához kívánt erőt és hitet a falvakért, a tanyákért tevékenykedőknek. Bejelentette, hogy a Lakiteleki Népfőiskola a jövőben is otthona marad a falugondnokoknak, helyet ad képzéseiknek, találkozóiknak.

„A falugondnok sokszor a lelke, a motorja egy-egy a kis-településnek. A munkájuk olyan sajátos életforma, amely nehezen hasonlítható össze más hivatással. Sok-sok terület ötvöződik ebben a szolgálatban. Mert a falugondnoknak egy kicsit pedagógusnak kell lennie, olykor gyógypedagógusnak, kicsit orvosnak, pénzügyesnek, gazdálkodónak, vagy éppen gyóntató atyának, aki a lelki problémákban is segíteni tud. Az igazi tanyagondnok a rutinfeladatok mellett érzi, mikor kell megállni egy kicsit beszélgetni, átérzi az élethelyzeteket, ami különleges képességet igényel, és amit nem lehet tanítani” – fogalmazott köszöntőjében a házigazda Lezsák Sándor, aki azt is elmondta: levélben fordult Varga Mihály pénzügyminiszterhez, hogy támogassa az állami normatíva megemelését, amely megilleti a tanyagondnokokat. Mert csak egy jól működő intézményében teljesebben ki a falu- és tanyagondnokok munkája – hangsúlyozta a honatya.

A minisztériumok képviselőiben megjelentek megerősítették azt az álláspontot, miszerint a falvak és a tanyás térségek megőrzése kiemelt feladat, ezért a kormányzat hazai és uniós forrásokat bocsát rendelkezésükre fejlesztésük érdekében. A falugondnoki szolgálatok iránti hatalmas igényt jelzi az is, hogy tavaly 5,4-szeres volt az önkormányzatok támogatási túligénylése – tájékoztatta a konferencia résztvevőit dr. Szabó Mátyás, a Földművelésügyi Minisztérium agrárfejlesztési főosztályvezetője, aki Tanyafejlesztési Programról tartott rövid beszámolót. Tájékoztatót arról is, hogy az elmúlt öt évben 7,36 milliárd forintot fordítottak a Tanyafejlesztési Programra, egyben a tanyagondnoki szolgálatok fejlesztésére.

Dr. Viski József helyettes államtitkár egy készülő országos felmérésről tett említést, amelyből kiderül, hogy jelenleg hány lakott tanya van hazánkban és azok milyen ellátottságúak. Ez elsősorban a tanyavillamosítás folytatása szempontjából fontos. Arra kérte a tanya- és falugondnokokat, hogy tájékoztassák a tanyasi embereket a tanyavillamosítási- és egyéb pályázati lehetőségről, hogy ezzel is segítsék tanyán élők életszínvonalának javítását.

Rideg László, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke köszöntötte a vendégeket és a megyén túlról érkezőket Bács-Kiskunban. „A falugondnoki szolgálatok munkájának eddigi eredményeként több mint 1500 aprófaluba és tanyakörzetbe jutott el az a kapcsolati és információs lehetőség, a személyes gondoskodás megnyugtató közelsége, amely addig elérhetetlen volt ezen elszigetelt területek számára. A falugondnoki szolgálatok utolsó szalmaszálat nyújtanak az előregedő, szociális gondokkal küzdő településeken a lemaradás csökkentésére, a helyi energiák megmozdítására, a remény felkeltésére” – mondta a megyei elnök. Majd párhuzamot vont a megyei önkormányzat munkája és a falugondnoki rendszer között: az aprófalvakat nem

felszámolni kell, hanem életképesé tenni – ahogyan Kemény Bertalan még az 1980-as években kitalálta –, ezért koordinálja a megyei önkormányzat a terület- és vidékfejlesztési pályázatokat. Kiemelte: hisz abban, hogy a népesség megtartásának és helyben tartásának alapja a közösség, melyeket, ha szétrombolt a mai világ, akkor feladatunk ezeket helyreállítani. Ezt a közösségerősítő feladatot a megyei identitás kialakításával segíti az önkormányzat.

A közösségeket a helyi értékek kovácsolják össze. A helyi értékek – melyek lehetnek hagyományok, épített örökség, kézműves mesterség vagy akár alkotói munkásság – gyűjtését, továbbörökítését pedig a hungarikum mozgalommal, a megyei értéktár működtetésével vállalta fel a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat. Legvégül egy hasonlattal élve Rideg László hangsúlyozta, hogy szerencsések vagyunk itt, a Kárpát-medencében, hogy napjainkra több mint ezerötyszáz „igaz ember” segíti a vidéken élők mindennapjait!

A megnyitót követően Mórahalom, Szentkirály, Mezőhegyes és Kelebia polgármesterei és tanyagondnoki vallottak a tanyagondnoki szolgálatok működéséről. (A beszámolókat a következő oldalainkon, illetve lapunk januári számában olvashatók.)

Egy újabb témakör követte az előbbieket: Falugondnokság a felsőoktatásban, melyen az egyes egyetemek, főiskolák munkatársai szólaltak meg. A témakört Batiz Károly volt főiskolai hallgató vezette be, aki a tanyagondnokságról és a tanyákról szólott egy volt diák szemével. Számára mindig is központi kérdés volt a tanyák jövője. Egyrészt egy kis faluból származik, ahol mára sok-sok tanya vált lakatlanná. Másrésztől vidékfejlesztési agrármérnökként a főiskolán egy fő iránynak tűzte ki a tanyák fejlesztését. Hogyan ismerte meg a tanya és falugondnokok munkáját? Hiszen a vidékfejlesztési tankönyvek „szűkszavúak” a tanya- és falugondnoki rendszerről. Részt vett a lakiteleki tanyakutatásban 2010-ben, majd 2012-ben a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete által kiírt A tanyák értékei pályázaton.

Miben segítette elő a tanyagondnokság a pályámat? – Batiz Károly szerint a szemléletformálás, jó gyakorlatok megtapasztalása a vidékfejlesztésben, szociális érzékenység, társadalmi felelősségvállalás, szakmai kapcsolatok, előadói készségek fejlesztése (konferenciákon, fórumokon való megjelenés), kutatás ösztönzése (ezt követően OTDK, újabb tanya felmérések). A fiatalember javaslatai

a képzéshez: Jó gyakorlatok megismertetése a vidékfejlesztési hallgatókkal; a tanyagondnoki rendszer szélesebb körű oktatása; terepgyakorlatok generálása (kutatások támogatása); gyakornoki program ösztönzése.

Őt követte dr. Duró Annamária, a Szegedi Tudományegyetem docense, aki kiemelte, hogy több falugondnok kapott kedvet a felsőfokú tanulmányokhoz, a falugondnoki képzést követően. A győri Széchenyi István Egyetem docense, dr. Puli Edit az egyetem képzéseiről szólva fontosnak tartotta a falugondnoki szolgálatok megismerését, hogy a szociális munka etikai követelményeinek szellemében, előítéletektől mentesen legyenek képesek magas színvonalú szakmai tevékenységet folytatni a szociális- és más humán szolgáltatásokban. A gödöllői Szent István Egyetemet dr. Dulai Sándor képviselte, aki az ott folyó tanyai szemináriumot mutatta be, ahol minden évben az érdeklődő hallgatóknak bemutatják a falugondnoki szolgálatot is. Szólt a tanyai kollégiumokról is. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetemről Kovács Edit felsorolta, milyen szakokat érinthet a képzés: szociális munka; szociálpolitika; közösségi-, civil tanulmányok; humán ökológia; teológia; közszolgálat; kulturális közösségszervező. Végül a Baptista Teológiai Akadémia tanára, Serafin József kiemelte, hogy náluk milyen területeken történik a falugondnoki szolgálattal történő megismerkedés: szociális területen teológus-szociális lelkigondozó szakirányon; társadalmi szolgálat szakirányon (mentálhigiénés, intézményvezetői munkakör szociális területen).

A Falugondnokság és vidékfejlesztés témát dr. Csatári Bálint három gondolattal vezette be: A tudomány lehetséges szerepe a vidék jövőjében; Változások a magyar vidéken; A szakemberek, helyi szereplők fontossága. Hozzátette „Szeressük a helyünket! Adjuk el a területet saját magunknak és ha jól sikerül, akkor másoknak is! Legyünk etikusak, hitelesek (egyediek) és higgyünk saját képességeinkben! Őrizzük a helyi know-how-t és építsünk új helyi tudást! Szerezzünk lokális és extralokális forrást!”

Dr. Eperjesi Tamás az alulról építkezés és az együttműködés fontosságáról szólt, aminek következménye a térségi hatás és a fenntarthatóság. A biztató gondolatokat települési polgármesterek hozzászólásai követték: Újszilvásról dr. Petrányi Csaba, Csólyospálosról Á. Fűrűs János, Ásotthalomról Fackelmann István alpolgármester ismertette a település fejlesztéseit, ezt követte Tarhosról Molnár István tanyagondnok bemutatója, majd az egyesületi példáról, a Kiskert programról dr. Hajdu Edit szőlőnemesítő beszélt.

Az esti kulturális programban a FŐNIX – Kardoskúti Amatőr Színháztársulat Varga Pál tanyagondnok vezetésével és a Ficánkák – Szatymazi Nyugdíjas Táncsoport mutatkozott be.

A második nap Bálint László elnökünk köszöntőjével kezdődött, melyet Horváth-Takács Bernadett (Emberi Erőforrások Minisztériuma) előadása követett. Híradása szerint bekerült a falugondnokság az ágazati értéktárba.

A falugondnoki egyesületek az elmúlt három évi tevékenységükről számoltak be. Sok érdekes és hasznos programról, kezdeményezésről hallhattunk, melyet érdemes egymástól átvenni. A konferenciát Kemény Bertalanra való emlékezéssel zárta dr. Szaló Péter.

A konferencia sikerét nagymértékben segítette a falu- és tanyagondnokok önzetlen munkája és felajánlásai.

Országos Tanyagondnoki Konferencia Lakiteleken

Nincs szerep nélküli település

Az október 14-15-én megtartott szakmai konferenciát Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke nyitotta meg. Az alábbiakban beszédének szerkesztett változatát közöljük.

Valóban megkapja-e azt az elismerést és megbecsülést a kormányzat részéről ez a szakterület, amely szinte a lelke lehet a kisebb-nagyobb településeknek?

Csodálatos az élete egy tanyagondnoknak, falugondnoknak, nehezen hasonlítható össze mások tevékenységével, hiszen a maga sajátos formájában sok-sok terület ötvöződik a munkájában. Kicsit pedagógusnak kell lenni, olykor gyógypedagógusnak. Kicsit orvosnak is kell lenni, vagy legalábbis olyan szakápolónak, aki néhány gyakorlati kérdéssel tisztában van. Egy kicsit pénzügyesnek meg gazdálkodónak is kell lenni, hogy segíthessenek, hogyan éljenek meg abból a kevés nyugdíjból az emberek. Ugyanakkor egy kicsit gyóntató atyának vagy tiszteletesnek kell lenni, hiszen jönnek elő azok a lelki problémák is, amiket nagy-nagy önfegyessel és empátiakész-

séggel, beleérző képességgel kell úgy meghallgatni, hogy azzal segítsen, ne pedig tovább mélyítse a gondot. Ott van egy gyász utóhatásában, ott van abban, hogy magára maradt, ott van abban, hogy nem úgy sikerült az élete. Nyilván vannak sablonhelyzetek, hogy beadják az ételt, jó étvágyat kívánnak és mennek tovább, de az igazi falu- és tanyagondnok pontosan tudja, vagy érzékeli, hogy hol kell megállni vagy netán hová kell még vissza is menni. Nagyon nehéz érezni azt az élethelyzetet: ez a törődés képessége. Ezt nem lehet igazán tanítani. Mit csinál a peda-

gógus, ha jól csinálja? Az igazi pedagógus előhívja az emberekből a készségeket, ismereteket és megerősíti – ez történhet akár a belső képzéseken is.

Valóban megkapja-e ugyanezt az elismerést, azt a támogatást a kormányzattól a falugondnokok, tanyagondnokok népes tábora, amelyet megérdemelne? Nyilvánvaló a válasz, hogy nem. Levélben fordultam Varga Mihály pénzügyminiszterhez: segítsen ebben. Emelni kell a normatívát a költségvetésben, a falu- és tanyagondnokokat megillető bért, mert ember nélkül semmi nem lehetséges, intézmény nélkül semmi nem tartós.

Tehát egy új intézményrendszert kell működtetni. Mert továbbra is azt mondom – a szentkirályi polgármestertől idézve –, hogy nincsen szerep nélküli település. Minden településnek, amelynek van múltja, hagyománya, története, annak a településnek van feladata. Nincs szerep nélküli település, nincs szerep nélküli ember.

A falugondnoknak, tanyagondnoknak bizony rendkívül nagy a felelőssége, hogy adott helyzetben mikor mond egy jó szót, ami arra a napra ad valami örömet. Most itt vannak a szakma képviselői, elmondják a gondolataikat, javaslataikat, hogyan tudjuk alakítani, formálni a rendszert, ezt a fantasztikus, szinte hungarikumnak számító rendszert.

Országos Tanyagondnoki Konferencia Lakiteleken

Mindennap helyt kell állnunk

A Lakiteleki Népfőiskolán megtartott kétnapos konferencián a falu- és tanyagondnokok is sorra bemutatkoztak, többen olyan példákat meséltek el, melyek mások számára is példaértékű lehet. Kollégáink beszámolóit közöljük.

Bozóki Imre: Bölcsőtől a koporsóig

Móráhalom hat-ezer fős kisváros, amit körülölel a külterület, ahol 1800 ember él életvitelszerűen. Az ő ellátásuk, szolgálatuk négy tanyagondnok feladata, akik napról napra bejárják a közel 300 km-nyi külterületi földutakat.

Hogy is néz ki ez a hol sűrűbben, hol ritkábban lakott szórvány tanyavilág? Jó pár évvel ezelőtt egy tv-stábbal igyekeztünk egy várostól távol eső villany nélküli tanyába, ahol egy idős házaspár élt. Az oda vezető hosszú úton a tv2 sztárriportere arról faggatott, hogy is képzeljen el egy tanyát? Mekkora épülettel, és hogy hányan élnek ott? Húszan vagy háromszázan? Elmosolyodtam és megpróbáltam elmagyarázni, milyen is egy tanya, de nem igazán sikerült. A kép csak kiérkezésünkkel állt össze a fővárosiak számára. A magyarázatom valahogy így szólhatott: képzeljünk el falut, amiben 800 kis házikó sorakozik egymás szomszédságában és egy hurrikán ezeket a kis házakat a 8000 hektáros külterületen szétszórja kénye-kedve szerint.

Most itt sokkal könnyebb dolgom van, de pár szóban mégis kitérnék a szórványtanyás település szerkezetére, hiszen nem biztos, hogy mindenki ismeri. Az élet másként szórta szét ezeket a tanyákat. A földosztást követően a kimért 12 holdas parcellák magasabban fekvő, vagy gyengébb minőségű részére épített a család magának otthont. Majd az emberöltő utolsó harmadában „tehetségükhöz” (anyagi helyzetükhöz) mérten igyekeztek a központban telket venni, hogy közelebb legyen a templom,

az orvos, az iskola, a hivatal... és a tanyát a hétköznapiakban, míg a falut-várost a hétvégeken és idősebb korukban lakták. A lényeg az, hogy mára ezek a tanyák átalakulva, vagy a gazdálkodáshoz felnőve gyarapodtak. Ha szerényebb anyagi lehetőségeik voltak, vagy dolgos kézben hiányt szenvedtek, leromlottak és mára már csak álldogálnak a földutak szomszédságában, hol sűrűbben, hol ritkábban, néha magányosan.

Ezeknek a tanyáknak és az itt élőknek igyekszünk eljuttatni a szolgáltatásokat, amit a városban élők a beköltözéssel elérhetővé tettek maguknak. A külterületen élők támaszai lettünk a bölcsőtől a koporsóig, a külterületen mi vagyunk, akik a legjobban eligazodunk és segíthetünk minden ügyes-bajos dolog elintézésében.

Hogy mért is vagyunk többen egy-egy településen? Talán a falugondnoknak – aki több települést köt össze munkájával és egyedül dolgozik – soknak tűnhet 4-5 tanyagondnok egy-egy településen, de az ellátottak száma és a közöttük lévő nagy távolság ezt szükségessé teszi. Móráhalmon négy tanyagondnoki szolgálat működik egymást segítve, kiegészítve. Van nálunk a Homokhátságon egy szólás: „Két ember együtt több munkát el tud végezni, mint három külön-külön”. És a tapasztalat azt mutatja, a szólás nagyon is igaz, hiszen nálunk négyen dolgozunk össze, ki-ki tudásának, képességeinek legjavát beleadva a közös munkába, és vállvetve igyekszünk minden feladatot megoldani.

A közös munka a Gondozási Központ vezetője által koordináltan, egymással egyeztetve, a feladatokat megosztva történik. Mi vagyunk az összekötő kapocs a tanyán élő emberek és a város, a városi közösségek között. Feladatunk elérhetővé tenni a külterületen élők számára azokat a szolgáltatásokat, szociális és egészségügyi ellátásokat, a közösségi élet lehetőségeit,

melyek a belterületen élőknek könnyen elérhetőek. Tennivalóink nem merülnek ki az idősök gondozásában, hiszen a tanyai lakosság teljes keresztmetszetét igyekszünk segíteni. Védőnőt, családsegítőt, laborost, háziorvost juttatunk ki ahová szükséges. E mellett részt vállalunk az intézmények közötti ételhordásban, az iskolások sportrendezvényekre való eljuttatásában, az óvodások helyi lovardába szállításában.

Feladataink ellátását egy Ford Transit, egy Volkswagen Transporter, egy Ford Ranger terepjáró és egy Skoda Yeti segíti. A négy szolgálat feladatai gyakorlatilag azonosak, legfeljebb az egyes teendők arányaiban van eltérés, hiszen a gépjárművek adottságait így tudjuk legjobban kihasználni.

Sajnos én ma már nem vállalhatom a napi szolgálatot, mert egészségi állapotom nem teszi lehetővé. Tizenhárom évi szolgálatomban nem csak tapasztalatokat, de betegségeket is sikerült gyűjtenem: gerincsérv, infarktus és agyvérzés. Megértettem: vissza kell vennem a tempóból, hisz már sok kollégát elvettek tőlünk ezek a betegségek. Most már a család mellett csak az egyesületünk munkáját igyekezem támogatni és persze időnként meglátogatom és elbeszélgetek a tanyástársaimmal.

Visszagondolva az elmúlt évekre, megannyi gond és baj, akadály és nehézség megszépülve emlékké szelődött. Pedig sok minden történt: a belvíz közel fél évig gumicsizmába kényszerített, a hó még a terepjárót is elnyelte, az elmúlással való találkozás először és aztán többször is.

Sok ellátottam nevére már csak a temetőben sétálva találok rá. Többüket csak páran kísértük utolsó útjukra a plébános, a kántor meg én. Ők így költöztek be a tanyáról a városba. Egy kis páros fakeszt, a név már nem olvasható rajtuk. Talán csak én tudom, kik pihennek a sírhant alatt. Itt véget ért a feladat, de máshol lehet, épp most születik egy új élet a tanyára, bízva abban, lesz, aki segít, ha kell. Tegyük hát azért, hogy mindig legyen tanya- és falugondnok, aki támogatást nyújt a végeken!

(Folytatás a 8. oldalon)

(Folytatás a 7. oldalról)

Hanczik Tibor: Élet a majorokban

Mezőhegyes III. számú területének tanyagondnoka vagyok. Két kollégám mellé hét éve csatlakoztam. A dolgom könnyű volt, hisz egy már bejáratos, előttem több éve kezdett

szolgálat tagja lehettem. Tizenkét külterületi majorban látjuk el a feladatainkat. Négy-négy major lakossága tartozik hozzánk. Mivel a napi feladataink meg-egyeznek a többi kolléga feladataival, ezért inkább a majorokról beszélnék, mivel ez a település-szerkezet egyedülálló és ez teszi különlegessé Mezőhegyest. És teszi sajátossá a mezőhegyesi ember gondolkodását, viselkedését bizonyos helyzetekben.

„Béresek”: ezt mondták róluk a környező falvak lakói, ami igaz is volt. Nem volt bennük a lázadás szelleme, hisz aki lázadt az könnyen a gránicon találta magát, azaz rövid úton elzavarták a birtoktól. Megszokták, hogy megmondták neki, mit mikor tegyen, beletörődött a helyzetébe és ragaszkodott Mezőhegyeshez. Ennek fejében a gazdaság biztosította a megélhetést, a mindennapi betevőnél kicsivel többet, egy kis háztájit, ezt-azt.

Ez a ragaszkodás benne maradt a génjeinkben, hisz amikor minden összeborult, bezárt a gyár, a birtokkal nem tudtuk mi lesz, akkor is csak kevesen döntöttek a mellett, hogy elmenniük innen, máshol keresik a boldogságukat. Épp a minap beszélgettem erről a legidősebb körzeti orvosunkkal, hogy egyszer ő is gondolkozott azon, hogy elmegy, de nagy kő esett le a szívről, mikor az a döntés született a családdal, hogy maradnak.

Életem első és legszebb 22 évét majorban éltem le. Olyan majorban, ahol az állami gazdaság mindenkinek segítette megoldani a gondjait. Ha valaki beteg lett, Miska bácsi, a parádés kocsis befogta a lovakat a társas kocsi- bába és bevitte az orvoshoz. Ha nagyobb dolgot akartunk vásárolni, befogtak a lőcsős kocsi- bába, és mentünk a központba. Bármi gond volt, csak szóltunk a tanyásnak, aki a major intézője volt, összekötő a

gazdaság vezetése és a major lakossá- ga közt. Intézte a major ügyeit, a lakos- ság problémáit.

A nagyobb, úgynevezett fő majorokban volt iskola, bolt, színházterem, kocsmá. Kedves emlékem, hogy első osztályos koromban, 1966-ban a színházteremben mondtam anyák napi verset egy iskolai rendezvényen – nagy sikerrel. Ugyanitt rendszeresek voltak a filmvetítések is. A majorokat a központtal keskeny nyomtávú vasút kötötte össze, ez napi két járatot jelentett. Reggel 5-kor jött ki, 7-kor vitte az iskolásokat. Majd délután 2-kor hozta az iskolásokat és 4-kor ment vissza, a közbülső idő- kben teherfuvarozást végzett.

A szépen ápolat majorokban volt egy központi park tölgyfákkal, ezek még több helyen ma is megtalálhatók, itt rendezték a majálisokat. A gazdaság mindenkinek adott kiskertet, ahol a lakosok meg- termelhették az évre való zöldségeiket. Járt kukoricaföld is, amit csak tisztán kellett tartani, és betakarítani, így mindenki gazdaságosan tarthatott sertéseket, az élelmesebbek akár eladásra is.

A majori élet felbomlása akkor kezdődött el, amikor Mezőhegyesen a het- venes években elindult a lakótelepek építése. A sokak által nyúlketreceknek, galambdúcoknak csúfolt panelházak egy kényelmesebb, könnyebb élet lehe- tőségét ígérték. Az csak később derült ki, hogy a kiskert, a mindennapi felada- tok elmaradása hiányzott, és bizony megnőtt a kocsmák látogatottsága. A majorba üresen maradt házak pusztul- tak, kevesen költöztek be, a gazdaság is fokozatosan hagyta magára az ott maradókat. Gondolhatjuk, hogy ebben a helyzetben, mekkora segítség volt, amikor Mezőhegyesen is beindulhatott a tanyagondnoki szolgálat. Két nevet említenék meg, akik nagyban bábás- kodtak a szolgálat megalakításában, akiknek köszönettel tartozunk: Csörsz- né Zelenák Katalin, az egyesület ügyve- zetője és Szentmihályi Ferenc, a város jegyzője.

És most napjainkról.

Mint említettem, négy major tartozik hozzám: Újmezőhegyes, Kendergyár, Árokos pusztá, Kamarás pusztá. Szin- tén mezőhegyesi érdekesség, hogy bár minden majornak van neve, mellette van száma is, és mi a számokat használjuk inkább. Azt nem mondja senki, hogy ki- megyek új Mezőhegyesre, hanem azt, hogy kimegyek a 28-ba.

A majorok lakossága csak töredéke az egykorinak. A kendergyárnál fedez- tem fel, hogy még megvan az egyik ház- szám, a 98-as, ezzel szemben most ott 16 család él. És a területemen nem ez a legkisebb major, hiszen a 39-es ma- jorban 13 család lakik. Nagy majornak számít a 21-es, ott 35 család él, és a 28- as majorban a családok száma 26. Bár ezek a számok folyamatosan változnak, hisz vannak beköltözők, de általában hamar megunják a majori életet. A terü- letemen 14 egyedülálló idős ember él, órájuk fokozottan figyelek. De segítség számomra, hogy még van összetartás, az emberek figyelnek egymásra és je- leznek, ha baj van. Így tudtam mentőt hívni Bözsi nénihez a napokban, mert Marika mama telefonált: „Gyere, mert a Bözsi nem jól van.” Tíz nagycsaládos él a területemen, ők is fokozott figyelem- ben részesülnek.

A négy major egyikében sincs állandó bolt, mozgóbolt jár ki hetente kétszer, ezért a bevásárlások is megoldandó feladatot jelentenek. A majorok meg- közelítése sem egyszerű dolog. Ezek a mindennapi problémák is mutatják, mekkora segítség a majori emberek- nek a tanyagondnoki szolgálat. Nagyon emlékeztetek azok a beszélgetések, amiket hall az ember. Jó érzés, ami- kor várnak bennünket. Pista bácsi, akit rendszeresen borotváltam, már a kapu- ban állt, és könnyes szemmel kérdezte, „hol voltál már, vártalak”. Lajos barátom, akit naponta hordtam az idősök napközi otthonába, ha hosszabb ideig szabad- ságon voltam, az ott dolgozó kollégák szerint nem találta a helyét, és végül fel is hívott, „mikor jössz már?” – kérdezte.

Még a munkám elején történt, hogy az egyik major kemény csávója meg- szólított. „Könnyű neked, ülsz a szép kocsi- bába és felveszed a jó pénzt.” Meg- mutattam neki a fizetési cédulám, nézte egy darabig, aztán csak annyit mondott, „hát ezt nem gondoltam.” Azóta nagy barátok vagyunk. És végül még egy történet, ami szerintem a legnagyobb dicséret számomra és a tanyagondno- ki szolgálat számára is. Egy bevásárlás alkalmával történt, hogy Éva néni, aki a szolgálat beindítása előtt költözött be a városba, beszélgetett a régi szomszéd- jával, mivel én ott pakolásztam a kocsi- bába, halottam a beszélgetésüket, ami így zárult. „Te Bözsi – mondta Éva néni –, ha én tudom, hogy ilyen jó sorotok van, be sem költöztem volna.”

Bíró Zoltán: Csodák a tanyákon

Bíró Zoltán vagyok, Kelebia 1-es számú körzetének tanyagondnoka. 2007 szeptemberétől látom el ezt a feladatot. Tennivalóink általánosak: gyógyszeríratás-kiváltás, háziorvosi rendelésre szállítás stb. Napi szinten szállítok gyerekeket iskolába, óvodába, illetve hetente kétszer bevásárolok a tanyán élőknek. Nem szeretném ragozni: aki ezt a munkát végzi, biztosan tudja, hisz neki is hasonlóan telnek a napjai. Ehelyett engedjétek, meg hogy két pozitív élet-

történetet elmeséljek, melyek megmutatják, hogy nem mindig az elesettek költöznek tanyára.

Az első család szeptemberi iskola-kezdés előtt egy héttel érkezett, egy olyan romos tanyába, melyen még ajtó-ablak sem volt. Egy édesapa öt gyereket nevel, ebből három a sajátja, kettő pedig az év elején elhunyt bátyja gyermekei. Anyuka nincs, mert elhagyta a családot. Hogy az apukának segítsége legyen, az anyuka fiú testvére állt az apa mellé és a mai napig együtt nevelik a gyerekeket. Mondanom sem kell, kételkedve néztem a két férfit, mikor ígérték: ezt a tanyát ők két hét alatt rendbe teszik úgy, hogy lakható lesz. A két hét ugyan három lett, mégis meglepődve láttam, milyen sokat dolgoztak és haladtak, teljesen elfogadható állapotúvá varázsolván az

egyébként pusztulásra ítélt tanyát. Emellett mindkét férfi főz, mos, takarít, iskolába indítja a gyerekeket és mellette váltva dolgoznak. Ez szép teljesítmény két férfitől! Az ilyen emberekre mondják: „a jég hátán is megél”.

A másik élettörténet sok embernek állhat példaként. Egy 70 év feletti néni ápolja 93 éves édesanyját, 40 éves, utolsó stádiumos alkoholista fiát, 75 éves férjét, aki fél tüdővel él és gyakorlatilag vak. Valamint 2 éves korától ő a gyámja fia immár 7 éves kislányának is. Teszi mindezt úgy, hogy ő maga is szívűtött. Mindezek mellett mindig kedves és mosolygós. Szerintem ez a kitartás, családszeretet példaként állhat előttünk. Ők azok az emberek, akik tényleg csak ritkán kérik a tanyagondnok segítségét. És persze akkor is „röstelli”, hogy segítségre szorult.

Kovácsné Lázár Ilona: Minden megváltozott

Szentkirályon kettő tanyagondnoki körzet működik, kollégám Benkovics Tibor 2004 óta látja el feladatát. Községünk közigazgatási területe 10.000 hektár, külterületi lakosaink száma 734 fő (az össznépeség 38 százaléka). Az I. és a II. tanyagondnoki körzethez közel azonos területnagyság, illetve lakosság szám tartozik.

ben folyik termelő tevékenység, pedig a tanyasi gazdálkodók többsége nem tud, és nem is akar máshol élni, mással foglalkozni, egyrészt mert érzelmileg kötődik a tanyához, a tanyai életformához, másrészt, mert a gazdálkodáshoz ért és abból is szeretne megélni. Fennmaradásuk záloga az önálló gazdálkodás folytatásának lehetősége, az előállított termékek piacképessége, piacra juttatása. A tanyavilág másik részén segítségre, ellátásra szoruló, gazdálkodásra már nem képes idős emberek élnek, azok, akiket jó 30 évvel ezelőtt, életük delén megismertem.

Néhány éve a megüresedő, lepusztulóban levő tanyákat az olcsóbb élet reményében a városokból kitelepülők vásárolják fel, akik aztán egyre lejjebb csúszva mutatják a napjaikat. Mert bizony, aki sohasem élt itt, sosem élt így, az nehezen, vagy nem is boldogul ebben az embert próbáló környezetben. Sok-sok tanyahelyről pedig már csak a kietlenség, az egykori kert maradványa, a magányosan meredező kútágas, a kivadult, korhadt gyümölcsfák és az embermagasságú, burjánzó gaz, kóró tanúskodik.

Mindennapi feladatköröm sokrétű és a váratlan helyzetekhez igazodik. Ott és abban segítek, amiben tudok: ebédet szállítok, bevásárolok, gyógyszert íratok, orvoshoz viszem a betegeket, hivatalos ügyeket intézek és meghallgatom az embereket, vagy beszélgetek azokkal, akiknek erre van csak szükségük.

Feladatom még a település területén dolgozó közmunkások napi munka-

végzésének felügyelete, koordinálása, szükség esetén intézkedések foganatosítása. Jelenleg 31 személy vesz részt a közmunkaprogramban, közülük 22-en tanyasi lakosok. Többségük kora, aluliskolázottsága, illetve távoli lakhelye miatt nem tud elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon. De a község területén szerteágazó, hasznos tevékenységet végeznek: virágot ültetnek, gondozzák a közterületeket, temetőt, felelnek a köztisztaságért, földutakat tartanak karban, térkövet gyártanak, valamint a közétkeztetés számára megtermelik a zöldségfélét. Ennek előnye, hogy a termelt élelmiszerek ellenőrizhető forrásból származnak, nyomon követhetőek, a termesztés módszerénél fogva egészségesebbek, vegyszermentesek, illetve beltartalmi értékeik is kedvezőek, mert az érési folyamat végén szüreteljük azokat. A helyi termelőktől gyümölcsfélét vásárolunk fel, amellyel támogatjuk őket és hozzájárulunk ahhoz is, hogy a termesztés hagyományai fennmaradjanak. A betakarításban a közmunkások is részt vesznek, a gyümölcs- és zöldségfélék feldolgozását, tartósítását is ők végzik, amolyan háziasszonyi tapasztalatokkal felvértezve, a higiéniai előírásokat maximálisan szem előtt tartva.

Elismerés, önbizalomnövelés, értékesség. Tapasztalataim alapján az értékteremtő feladat segít közmunkásainknak visszatérni a munka világába és növelheti a munkához jutásuk esélyeit.

Én Varga Béláné tanyagondnok helyére nyugdíjba vonulása után, 2013. február 15-én kerültem. Tanulmányaim befejeztével 1983-ban kezdtem Szentkirályon (akkor Lászlófalva) a helyi termelőszövetkezetben agronómusként dolgozni. Sok szép emléket őrzök azokból az időkben, amikor még jóval több lakott tanya volt a pusztában, bennük szelíd, békességben élő, szorgalmas, munkájukat szerető emberekkel. Mindennapi tevékenységem során gyakran jártam náluk ügyes-bajos dolgaikat intézve, így rövidesen bizalmukba fogadtak, megosztották velem örömeiket és bánatukat.

Mára megváltozott a táj és megváltoztak a tanyasi emberek is. Átalakultak a mindennapjaik, szokásaik, zárkózottabbá, kevésbé befogadóvá váltak. A gazdaságoknak már csak egy részük-

Országos Tanyagondnoki Konferencia Lakiteleken

Meg kell teremteni a távlatokat

Az október 14-15-én megtartott szakmai konferencián elhangzott előadások sorát Szabó Gellért szentkirályi polgármester gondolataival zárjuk. Az alábbiakban hozzászólásának szerkesztett változata olvasható.

Tisztelettel és barátsággal köszöntöm a kedves hallgatóságot, köszönöm Katalinnak a meghívást és gratulációkat ehhez a helyhez is és a kitüntetéshez.

Bozóki Imre gondolatához csatlakozva merült föl bennem a következő: most egy országos konferenciát ülünk, de mindannyiunkat foglalkoztat folyamatosan az a dilemma, hogy tanyagondnokként, falugondnokként vajon az elfekvő osztályon a nővér szerepét töltjük-e be, vagy pedig sikerkovácsai vagyunk a falunknak? Azt hiszem, mindkét szerep valós és létező funkció. Az elfekvő osztállyal azonban jó volna szakítani, már ami a vidék, a tanyasi lét távlatát, jövőjét illeti. Inkább a sikerkovács szerepének kellene érvényesülni, ami közkeletű angol szóval a menedzselés. Szentkirály itt van a szomszédban, jóval kevesebben vagyunk, mint a mórthalmiak, a kétezer lelket sem érjük el, a mi falunk területe kicsit nagyobb, több mint ezer hektár: ilyen viszonyok között két szolgálat működik nálunk.

A tanyagondnokságnak a története 2004-ben kezdődött Szentkirályon. Tulajdonképpen minkét szolgálat alapjait akkor raktuk le. Az egyik már működési engedéllyel létezett, a másikat az év decemberében egy terepjáró gépkocsi vásárlásával indítottuk el. Az első szolgálat az önkormányzat Niva-ját használta, a kollégánk pedig korábban is hasonló munkát végzett az idősek körében, de mindenféle intézményesített szerep nélkül.

Mint említettem, lakosságunk nem egészen kétezer fő, a tanyán élők

aránya – az első tanyagondnoki szolgálat elindításakor – kicsit magasabb volt, akkor 808 nyilvántartott külterületi lakosa volt a falunknak. Az idei feladatfinanszírozást 734 fő után kapjuk, ez körülbelül 38 százaléka a teljes lakosságának, 9 százalékos a csökkenés az elmúlt tizegynéhány év alatt. Az elmúlt időszak fejlődéseit azoknak a pályázati lehetőségeknek köszönhetjük, amelyekről a helyettes államtitkár úr is szólt. Körülbelül 14 millió forint az az összeg, amit gépkocsicserével, berendezések vásárlásával, szolgálati autók felszerelésének javításával el tudtunk érni.

Magam is kíváncsi voltam, ezért kigyűjtöttem a működés legfontosabb adatait, amit főntartóként az önkormányzat a tanyagondnoki szolgálatokra fordít. Az évek átlagát tekintve 64 százalékot tesz ki a mindenkori állami támogatás. A szélsőértékek nagyon messze vannak egymástól: legjobb arány 2006-ban volt, amikor az állami támogatás 92 százalékát fedezte a működésnek, a leggyatrább lefedés pedig 2013-ban és 2015-ben volt, mindössze 45 százalék. Nyilván ebben benne vannak azok a kihívások is amiket mi magunk nem akarunk elhárítani önmagunktól, magyarán, nem leépíteni akarjuk azt a szolgáltatást, amit a több mint 700 szentkirályi tanyasi-nak kínálunk, hanem lehetőség szerint megoldani a gondokat. Ha a közutak fenntartására kapott közvetlen feladatfinanszírozással (kb. 2 millió forinttal) is számolunk, és ezt a pénzt hozzáadjuk a külterületiek életminőségének fenntartására fordítható forráshoz, akkor nemcsak a tanyagondnoki szolgálat ellátását, hanem a földútjaink járható állapotban tartását is a feladatok között tudhatjuk. Szentkirályon tehát ez a feladat az Állam részéről összességében csak kis részben van finanszírozva.

Amit befejezésül mondani szeretnék, az a saját falum határain, sőt Lakitelek határain is túlterjed. Arról van szó, amit mi most a falugondnoki, tanyagondnoki szolgálat problémájaként, megoldandó feladataként

magunk előtt látunk. És visszaemlékezhetnék én is Berci bátyánkra és Szanyi Évára, ahogyan Nógrádi Zoltán kollégám tette. Tágabb összefüggésben kellene helyezni ezt a témakört, mégpedig a távlatos vidékpolitika kérdéseként kellene kezelni. A jó vidékpolitika nem mostohagyereknek, nem baleknak tekinti a vidéken, a falvakban élőket, hanem épít rájuk. Ha a tanyagondnoki szolgálat alatt azt a szerepvállalást értjük, ami az előttem szólók mondanója alapján a hallgatóságban kialakul, az kevés. A számok nyelvére vetítve: a legutóbbi országos „fölmérés” adatai szerint valamivel több mint 44 százalékos volt a részvétel a népszavazáson, kilenc megyei jogú városban haladták meg ezt az átlagos országos arányt. Nem végeztem még el az országos adat földolgozását, de a falvaknál biztosan más lesz az eredmény. Nem először és nem utoljára mondom: ne ajándékként, ne kegyelemkenyérként tekintsük azt a forrást, amit a nemzetgazdaságból kapunk, és a saját lakóközösségünkre és távlatos jövőjének megteremtésére fordítunk.

A nagypolitika nem hálát kell, hogy gyakoroljon felénk, hiszen mi vagyunk a hitelezők. Annak a bizalomnak a hitelezői, ami ebben a nemzetközösségben, a hazában képzelet el a jövőjét. A hitelezőnek be kell nyújtania a számlát, az adósnak pedig fizetnie kell azért a bizalomért, amit évtizedeken keresztül folyamatosan kap. Ez a mindenkori kormányzatra vonatkozik, a mostani kormányzatra is ugyanúgy, mint bármelyik korábbira. Ha ezt az érzületet, ezt a határozottságot nem tudjuk mi magunk felmutatni, akkor mindig a maradványelv alapján kell beérnünk azzal, ami elegendőnek mutatkozik a nagypolitika számára, annak érdekében, hogy a nyugalom fennmaradjon. Kívánom, hogy kapjon erőre ez az öntudat a tanyagondnoki és falugondnoki munkában is, és a tanyagondnokok, mint sikerkovácsok, segítsenek megújulni, megteremteni a vidéki távlatokat.

Hírek

Kötelező alapképzés

Az NRSZH 2016. december 31-ig elvégzendő alapképzési csoport indul november 21-én. A képzés a falugondnoki oktatási program alapján zajlik bentlakásos formában, és ezt egészítik ki a megyei és a helyi gyakorlatok.

A helyi gyakorlatok célja, hogy a falu- és tanyagondnokok ismerjék meg saját településük társadalmi és közösségi viszonyait, építsék ki tevékenységük hatékonyabbá tételére érdekében az egymás munkáját ismerő és elfogadó, azt segítő kapcsolatokat a település szervezeteivel (önkormányzat és intézményei, alapellátások) és közösségeivel (civil szervezetek, egyházak). Falufórumon vitassák meg a falu-, illetve tanyagondnoki szolgálat addigi tevékenységét és a lakosság elvárásait, keressenek megoldást a működés javítására. A gyakorlati hét során építsék ki, illetve erősítsék a lakossági tájékoztatást a szolgálattal kapcsolatban. Az együttműködést, a hatékonyabb feladatellátást segíti a közös gyakorlat a senior falugondnok településén, az ott felmerülő feladatok végigkísérése; ismerkedés a senior falugondnok településén működő szolgálat szakmai programjával, az ottani sajátosságokkal. A további munkában nagy segítséget jelenthet, ha a senior falugondnok konzultációjával és kíséretével az új falugondnok saját településén látja el a feladatokat, s közösen értékelik a tanulságokat, s összegzik az eredményeket.

A megyei gyakorlat célja, hogy a falugondnokok közvetlen kapcsolatba kerüljenek néhány olyan megyei intézménnyel, amelyekkel együttműködve az ellátottakat minél kedvezőbb helyzetbe hozhatják.

Az év végéhez közeledve egyre inkább a csapadékos időjárás lesz a jellemző és ilyenkor az utakon az aktuális időjárási viszonyok nem teremtenek optimális feltételeket. Az őszi hónapokban számos személyi sérüléses, köztük halálos közúti baleset következik be az észlelhetőség hiánya miatt.

A Bács-Kiskun megyei Baleset-megelőzési Bizottság ebben az évben is elindítja a Látni és látszani kampányt, melyhez a falugondnokok segítségét

kererte. 2016. november 8-án és 22-én osztanak egy-egy mellényt a falu- és tanyagondnokok, valamint a körzeti megbízottak biciklivel vagy gyalogjáróknak a tanyákon, kistanyákon élő emberek számára. A biztonságos közlekedésre kívánták felhívni a gépjárművezetők figyelmét.

Látni és látszani őszi-téli baleset-megelőzési kampányban ebben az évben Bács-Kiskun megyéből vettek részt:

Település	Rendőrkapitányság	Falu- illetve tanyagondnok
Orgovány	Kecskemét	Csernus Bálint
Helvécia	Kecskemét	Kósa István
Csikéria	Baja	Szőkéné Szedő Szilvia
Érsekhalma	Baja	Tóth Mária
Öregcsertő	Kalocsa	Baksa László Gábor
Újtelek	Kalocsa	Markella István
Bócsa	Kiskőrös	Veiszhab Imréné
Imrehegy	Kiskőrös	Velker József
Petőfiszállás	Kiskunfélegyháza	Nagy Péter
Pálmonostora	Kiskunfélegyháza	Mihály Zsolt
Balotaszállás	Kiskunhalas	Lajos László
Harkakötöny	Kiskunhalas	Apró Zoltán
Kunpeszér	Kunszentmiklós	Csernák Mihály
Szabadszállás	Kunszentmiklós	Kosinár János József

Nyugdíjasok

Februárban szeretnénk elbúcsúzni a nyugdíjba menő és nyugdíjba ment falugondnokoktól. Kérünk benneteket, jelezzétek az egyesületi irodában, hogy kiket hívunk meg.

Közvetlen kapcsolatok

Látni és látszani

Nemzeti értékek

Születések fája Szankon

A fa az új évezred szanki újszülötteinek nevét őrzi. A község központjában lévő alkotás, a Születések fája Rékasiné dr. Oláh Gizella gondolata volt. A Születések fáját és a haranglábat 2008-ban a harmadik fafaragó táborban Balatoni Tibor tervei alapján helyi fafaragók: Czinkóczi Mihály, Radvánszki Tibor és Czinkóczi Dániel készítették el.

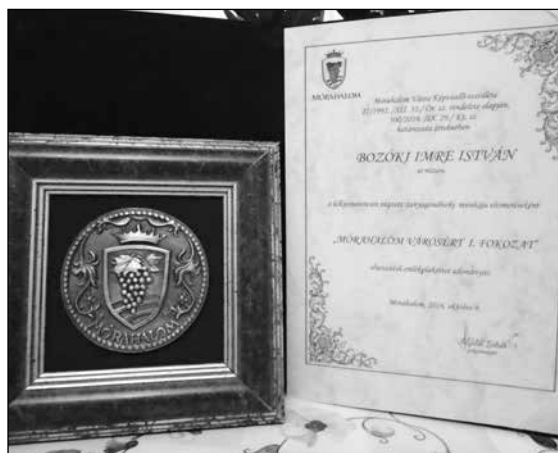
Minden évben anyák napján felkerül a fára az előző évben született gyermekek nevével egy-egy rézlevélke, és az apák megkondítják a harangot. A harang az örömhírt hívatott a közösség tudtára juttatni. 2014-re az első fa megtelt levélkével, ezért az akkori fafaragó tábor alkotói, újabb két fát készítettek azt remélve, hogy levelek sokasága borítja el hamarosan ezeket is. A faragott, stilizált fa Szank fennmaradása és fejlődése szempontjából legfontosabb érték, a szanki gyerekek születésének eseményét megőrző és megmutató jelkép.

Kitüntették kollégáinkat

Fülöpjakab. Október 21-én ünnepélyes keretek között adta át a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat elnöke, Rideg László a megyében kiemelkedő és eredményes munkát végzetteknek az elismeréseket, díjakat Kecskeméten. A Bács-Kiskun megyei Közgyűlés elnökének elismerő oklevelét kapta **Polyák Tibor**,

Fülöpjakab volt tanyagondnoka, aki 1998 és 2016 között 18 éven át fáradhatatlanul látta el a tanyagondnoki feladatokat, a külterületi tanya területeken élő idősek és rászorultak ellátását. Munkáját szolgálatnak tekintve önállóan, türelemmel és lelkiismeretesen végezte. Hosszú éveken át részt vállalt a tanyagondnokok gyakorlati képzésében. Több cikluson át Fülöpjakab települési önkormányzati képviselője volt.

Mórahalom. Bozóki Imre, Mórahalom tanyagondnoka 2016 októberében lelkiismeretesen végzett tanyagondnoki munkája elismeréséül Mórahalom városért kitüntetés I. fokozatát kapta. *(Képünkön Bozóki Imre kitüntetése.)*

Balázspusztá: december 7-8-9.

A hagyományokhoz híven idén is lesz falugondnoki továbbképzés 2016. december 7-8-9-én.

Fontosnak tartjuk, hogy ne csak a pontra várók, hanem minél többen vegyenek részt a képzésen, ahol megismerkedhetnek az új jogszabályokkal és szakmai feladatokkal.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszné Zelenák Katalin

Sümeginé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét